

Bent Bakken

Deres ref

Vår ref

Dato

24/2883-2

26. august 2024

Svar på henvendelse om valgbarhet

Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) viser til e-post til Valgdirektoratet sendt 28. juni 2024, oversendt KDD ved e-post 8. juli 2024.

Grunnloven §§ 61 og 62 inneholder regler om valgbarhet ved stortingsvalg. Grunnloven § 61 slår fast at en person må ha stemmerett ved stortingsvalg for å være valgbar. Grunnloven § 62 fastslår at følgende personer ikke kan stille til valg:

- tjenestemenn ansatt i departementene med unntak av statssekretærer og politiske rådgivere
- dommere i Høyesterett
- tjenestemenn ansatt i utenriktjenesten

Stortinget vedtok endringer i Grunnloven § 62 i juni 2022. Reglene om hvem som ikke er valgbar ble videreført, men ordlyden når det gjelder hvilket tidspunkt valgbarheten skal vurderes på, ble endret. Ordlyden sier nå at personer med stillingene nevnt over «kan ikke stille til valg». Denne endringen ble gjort for å tydeliggjøre at personer som ikke er valgbar ikke kan stå på en godkjent valgliste, jf. Dokument 12:11 (2019–2020). For å stille på en valgliste må personen ha fratrudd stillingen før valglisten blir godkjent. Permisjon er ikke tilstrekkelig, jf. Ot.prp. nr. 2 (1984–85) s. 16 og Ot.prp. nr. 45 (2001–2002) s. 146.

Stortinget vedtok ny valglov i juni 2023. Valgloven § 3-1 samsvarer med bestemmelsen i Grunnloven §§ 61 og 62 og slår fast at personer som har stemmerett ved stortingsvalg og ikke er utelukket fra valg, er valgbare til Stortinget. Hvem som er utelukket fra valg følger av valgloven § 3-3 første ledd, som sier at de samme personer som er listet opp i Grunnloven § 62 er utelukket fra valg. Ordlyden «utelukket fra valg» innebærer at «tidspunktet for når en person må ha fratrudd sin stilling for å være valgbar, er innen valglistene blir godkjent», jf. Prop. 45 L (2022–2023) s. 273. Dette er i samsvar med Grunnloven § 62 om at disse personene «kan ikke stille til valg».

Med hilsen

Siri Dolven (e.f.)
avdelingsdirektør

Cathrine Sørli
utredningsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Valgdirektoratet